

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Кубрака Михайла Анатолійовича

«Медичні аспекти симультанних оперативних втручань в ендокринній хірургії» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Комісія, створена згідно з наказом Ректора Запорізького державного медичного університету № 458 від 23.10.2019 р., у складі: професор кафедри госпітальної хірургії ЗДМУ, доктор медичних наук, професор Клименко В. М. (голова) та рецензентів: завідувача кафедри госпітальної хірургії ЗДМУ доктора медичних наук, професора Никоненко А. О. та асистента кафедри факультетської хірургії ЗДМУ, кандидата медичних наук, асистента Захарчука О. В. проаналізувала результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії, асистентом кафедри загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти ЗДМУ Кубраком Михайлом Анатолійовичем освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомила з текстом дисертації та опублікованими науковими статтями та тезами за напрямом дисертації, висновком комісії з біоетики Запорізького державного медичного університету № 11 від 31.10.2019 року, а також заслухала доповідь здобувача у вигляді презентації дисертаційної роботи на фаховому семінарі та відповіді здобувача на запитання учасників фахового семінару.

Актуальність теми дисертації. За даними світової літератури, у 20,0 - 30,0 % пацієнтів, які госпіталізуються до стаціонару, має місце поєднання 2 – 4 хірургічних патологій, що потребують оперативного втручання. Проте кількість симультанних оперативних втручань у цій групі хворих становить 1,5 – 6 %.

Низький відсоток поєднаних оперативних втручань, що не відповідає

реальним потребам, пояснюється цілою низкою причин: неповним обстеженням пацієнтів на доопераційному етапі, недостатньою інтраопераційною ревізією, перебільшенням ступеня операційного ризику при вирішенні питання щодо можливості виконання симультанної операції, підвищенням відповідальності хірурга при можливому невдалому завершенні втручання, психологічна невідповідність хірургів та анестезіологів до розширення об'єму операції.

Багатьма авторами нехтуються явні переваги симультанної операції у порівнянні з етапними: знижується кількість інтраопераційних та післяопераційних ускладнень, скорочується час перебування хворого у стаціонарі та тривалість тимчасової непрацездатності, стає відсутня потреба повторної госпіталізації для дообстеження та усунення суміжної хірургічної патології, повністю усуваються анестезіологічні та хірургічні ризики, що могли б бути під час наступної операції, зменшення матеріальних витрат на обстеження та лікування хворого.

У роботі проведена комплексна порівняльна оцінка результатів лікування хворих після симультанних та ізольованих оперативних втручань, розроблено та впроваджено в практику алгоритм діагностики поєднаних хірургічних захворювань на доопераційному етапі у пацієнтів з ендокринною патологією, з'ясована частота та структура суміжної хірургічної патології у цієї групи хворих, визначено та обґрунтовано показання та протипоказання до виконання симультанних оперативних втручань у хворих з ендокринною патологією з урахуванням шкали функціонального стану P-POSSUM на прикладі групи пацієнтів з поєднаною патологією щитоподібної залози та хронічного калькульозного холециститу, проведений порівняльний аналіз якості життя пацієнтів після симультанних та ізольованих операцій у віддаленому післяопераційному періоді.

Враховуючи недостатність досліджень з цих питань, дисертаційна робота Кубрака Михайла Анатолійовича «Медичні аспекти симультанних оперативних втручань в ендокринній хірургії», представляється, безсумнівно,

актуальною і практично важливою.

Новизна дослідження та одержаних результатів. Вперше обґрунтовано та запропоновано алгоритм обстеження пацієнтів з патологією ендокринної системи для виявлення поєднаних хірургічних захворювань.

Дане наукове обґрунтування показань та протипоказань до виконання симультанних оперативних втручань у хворих з ендокринною патологією з урахуванням шкали функціонального стану P-POSSUM на прикладі групи пацієнтів з поєднаною патологією щитоподібної залози та хронічним калькульозним холециститом.

Показані переваги та ефективність симультанних операцій на основі результатів проведеного порівняльного аналізу з ізольованими хірургічними втручаннями в пацієнтів із захворюваннями ендокринних органів.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що у роботі поглиблені та деталізовані дані щодо переваг симультанних оперативних втручань у пацієнтів з поєднанням ендокринної та іншої хірургічної патології.

Практичне значення отриманих результатів. Робота є фундаментальним дослідженням. Її результати розширюють наукові уявлення щодо переваг симультанних оперативних втручань над етапними операціями у хворих з ендокринною патологією.

Впроваджений алгоритм обстеження хворих з ендокринною патологією (Спосіб діагностики поєднаної хірургічної патології та вибору тактики оперативного втручання у пацієнтів із захворюваннями ендокринної системи : пат. № 128139 Україна : МПК (2006.01) G01N 33/48, A61B 5/00, A61B 8/00, A61B 6/03. № и 2018 01341 ; заявл. 12.02.2018 ; опубл. 10.09.2018, Бюл. № 17. 6 с.) покращує рівень виявлення поєднаних хірургічних захворювань та дає можливість систематизувати процес діагностичного пошуку у даної групи пацієнтів.

Використання обґрунтованих показань та протипоказань до виконання симультанних операцій у хворих з поєднаною хірургічною патологією

ендокринних та інших органів з урахуванням шкали функціонального стану P-POSSUM спрощує процес вибору тактики оперативного втручання та зменшує ризики виникнення ускладнень у периопераційному періоді в даній категорії хворих.

За темою дисертації отримано 2 патенти України на корисну модель, які впроваджені в практичну діяльність хірургічних відділень КУ «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги» м. Запоріжжя, Багатопрофільна лікарня «Віта-Центр» м. Запоріжжя, КНП ЛОР «Львівська обласна клінічна лікарня», КЗ «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І. І. Мечникова», КУ «Миколаївська обласна клінічна лікарня», КУ «Тернопільська комунальна міська лікарня швидкої допомоги».

Матеріали дисертаційної роботи впроваджені в учбовий процес на кафедрі загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти Запорізького державного медичного університету.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Сформульовані в дисертації положення, висновки і рекомендації базуються на достатній кількості експериментального матеріалу (32 пацієнта в основній групі та 70 – в групі порівняння) із застосуванням сучасних клініко-лабораторних, імуноферментних, ультразвукових, цитологічних та патогістологічних методик та статистичної обробки матеріалу.

Всі дослідження узгоджені Комісією з питань біоетики Запорізького державного медичного університету (протокол засідання № 11 від 31.10.2019 р.), не містять даних, які суперечать сучасним вимогам біоетики та морально-етичних норм. Достовірність первинних матеріалів кандидатської дисертації перевірена комісією, яка була створена наказом ректора Запорізького державного медичного університету № 322 від 03.10.2016 року про „Про склад комісії з перевірки первинної науково-дослідної документації ЗДМУ“, у складі: головуєчий – д.мед. н., професор Усачова О.В.; секретар – д.біол.н., доцент Павлов С.В. (медико-біологічний напрямок); члени комісії:

д.мед.н., професор Перцов В.І. (хірургічний напрямок).; головний метролог Марченко С.М. Всі документи оформлені відповідно до існуючих вимог, результати досліджень оброблені сучасними статистичними методами аналізу на персональному комп'ютері. Первинна документація за обсягом та характером досліджень повністю відповідає даним наведеним в дисертаційній роботі. Робота виконана на метрологічно повіреній дослідницькій апаратурі та повіреним інструментом. За результатами повірки дослідницької апаратури видано Експертний метрологічний висновок № 299 від 31.10.2019 р.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні результати і нові наукові положення дисертації повністю опубліковані в наукових журналах та в матеріалах науково-практичних конференцій.

За матеріалами дисертації опубліковано 13 друкованих наукових праць. Основні наукові результати були повністю висвітлені в 4 статтях у наукових фахових виданнях України; в 1 статті, яка входить до бази даних Scopus та 1 статті у науковому зарубіжному журналі країни, яка входить до Європейського Союзу (Норвегія); у 5 тезах в матеріалах міжнародних та Всеукраїнських з'їздів та науково-практичних конференцій і 2 патентах України на корисну модель.

В наукових публікаціях за темою дисертації, опублікованих із співавторами, Кубраку М. А. належить більш ніж 75 % ідей та розробок. Співавторство інших дослідників у наукових роботах, опублікованих за матеріалами дисертації, полягало в консультативній допомозі та участі в лікувально-діагностичному процесі.

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Дисертація є самостійно виконаним дослідженням автора, науковим керівником д.мед.н., проф. Завгороднім С. М. визначені тема та складена програма дисертаційного дослідження. Здобувачем самостійно визначено мету, завдання та виконана дослідницька частина дисертації. Безпосередньо автором проведено збір клінічного матеріалу, аналіз

і обробка даних, отриманих у результаті досліджень; приймав участь у клінічному обстеженні хворих, виконанні оперативних втручань, 25 % хворих прооперовано особисто, 40 % – самостійно виконував один із етапів симультанного оперативного втручання, визначав лікувальну тактику і здійснював подальше лікування хворих у післяопераційному періоді; викликав та обстежував пацієнтів протягом терміну диспансерного спостереження. Особисто виконав статистичне обчислення, аналіз і узагальнення отриманих результатів; підготував наукову працю до захисту. У спільних надрукованих роботах автору належить більш ніж 75 % ідей та розробок. Співавторство інших дослідників у наукових роботах, опублікованих за матеріалами дисертації, полягало в консультативній допомозі та участі в лікувально-діагностичному процесі. Формулювання основних положень і висновків проведено з науковим керівником д.мед.н., проф. Завгороднім С. М.

Апробація результатів дисертації. За рішенням Вченої ради Запорізького державного медичного університету МОЗ України (протокол № 3 від 22.10.2019 р.) та наказом Ректора (№ 458 від 23.10.2019 р.) фаховий семінар з попередньої експертизи дисертації відбувся 15.11.2019 р. на кафедрі госпітальної хірургії під головуванням професора кафедри патологічної фізіології, д.мед.н., професора Клименка В. М. та за участю призначених рецензентів (професор, д.мед.н., Никоненко А. О., асистент, к.мед.н. Захарчук О. В.), а також запрошених співробітників кафедр госпітальної хірургії, факультетської хірургії, загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти, медицини катастроф та військової медицини, анестезіології Запорізького державного медичного університету МОЗ України.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Дисертаційна робота Кубрака Михайла Анатолійовича «Медичні аспекти симультанних оперативних втручань в ендокринній хірургії» є закінченим науковим дослідженням, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Принципових зауважень щодо змісту і оформлення дисертації немає, окремі стилістичні помилки не знижують загальну цінність дисертації.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Кубрака Михайла Анатолійовича «Медичні аспекти симультанних оперативних втручань в ендокринній хірургії» (науковий керівник – зав. кафедрою загальної хірургії та післядипломної хірургічної освіти ЗДМУ, доктор медичних наук, професор Завгородній С. М.) є закінченим науковим дослідженням, в якому приведені нові рішення актуального науково-практичного завдання щодо покращення діагностики поєднаної хірургічної патології та результатів лікування після симультанних операції у пацієнтів із захворюваннями ендокринної системи шляхом розробки алгоритму обстеження, обґрунтування показань та протипоказань до хірургічних втручань з урахуванням шкали функціонального стану P-POSSUM. Результати дисертаційного дослідження відрізняються науковою новизною і практичним значенням для сучасної хірургії.

За формою і структурою дисертація відповідає основним вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Розглянувши дисертацію Кубрака Михайла Анатолійовича «Медичні аспекти симультанних оперативних втручань в ендокринній хірургії» та наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих із співавторами (додаток 1), а також за результатами попередньої експертизи (фахового семінару), вважаємо, що робота актуальна для сучасної хірургії, являє собою самостійно виконану закінчену наукову працю, яка проведена із застосуванням сучасних методів експериментального дослідження, має наукову новизну, практичну значимість, адекватна поставленій меті та задачам. Основні результати, нові наукові положення та висновки, сформульовані у дисертації, повністю опубліковані в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, в роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Біоетична експертиза

проведених досліджень підтверджена висновком комісії з біоетики Запорізького державного медичного університету № 11 від 31.10.2019 року, за результатами перевірки дослідницької апаратури, на якій виконувалися дисертаційні дослідження, видано Експертний метрологічний висновок № 299 від 31.10.2019 року. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим п. 10 «ПОРЯДКУ проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року, відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до офіційного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Комісія рекомендує ректору ЗДМУ порушити клопотання перед МОН України про утворення спеціалізованої Вченої ради для розгляду та проведення разового захисту дисертації Кубрака Михайла Анатолійовича у складі:

Голова спеціалізованої вченої ради: доктор медичних наук, професор Клименко Володимир Микитович, професор кафедри госпітальної хірургії Запорізького державного медичного університету МОЗ України, м. Запоріжжя;

Рецензент: доктор медичних наук, професор Никоненко Андрій Олександрович, завідувач кафедри госпітальної хірургії Запорізького державного медичного університету МОЗ України, м. Запоріжжя;

Рецензент: кандидат медичних наук, асистент Захарчук Олександр Валентинович, асистент кафедри факультетської хірургії Запорізького державного медичного університету МОЗ України, м. Запоріжжя;

Опонент: доктор медичних наук, професор Коваленко Андрій Євгенійович, завідувач відділення хірургії ендокринних залоз ДУ "Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В. П. Комісаренка Національної академії медичних наук України", м. Київ;

Опонент: доктор медичних наук, старший науковий співробітник Хазієв Вадим Віталійович, завідувач відділення ендокринної хірургії та гінекології

ДУ "Інститут проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського
Національної академії медичних наук України", м. Харків.

**Голова комісії та фахового семінару з попередньої експертизи
дисертації, заступник голови структурного підрозділу:**

доктор медичних наук, професор

Власоручний підпис **Клименко В. М.**

ПІДТВЕРДЖУЮ
Нач. відділу кадрів Запорізького
державного медичного університету
16. 11. 19 р. Підпис

Никоненко А.О.
Захарчук О.В.

Рецензенти:

доктор медичних наук, професор

Никоненко А.О.
Никоненко А. О.

кандидат медичних наук, асистент

Захарчук О.В.
Захарчук О. В.

**СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ НА ТЕМУ
ДИСЕРТАЦІЇ:**

1. Спосіб симультанного лікування пухлини лівої надниркової залози, поєднаної з жовчнокам'яною хворобою : пат. № 123948 Україна : МПК (2018.01) А61В 17/00. № у 2017 10468 ; заявл. 30.10.2017 ; опубл. 12.03.2018, Бюл. № 5. 4 с. *(Здобувачем проведено аналіз наукової і патентної літератури, формулювання формули винаходу та впровадження в практичну роботу).*

2. Спосіб діагностики поєднаної хірургічної патології та вибору тактики оперативного втручання у пацієнтів із захворюваннями ендокринної системи : пат. № 128139 Україна : МПК (2006.01) G01N 33/48, А61В 5/00, А61В 8/00, А61В 6/03. № у 2018 01341 ; заявл. 12.02.2018 ; опубл. 10.09.2018, Бюл. № 17. 6 с. *(Здобувачем проведено аналіз наукової і патентної літератури, формулювання формули винаходу та впровадження в практичну роботу).*

3. Алгоритм діагностики сочетанной хирургической патологии у пациентов с заболеваниями эндокринной системы / С. Н. Завгородний, М. А. Кубрак, А. И. Рылов и др. *Международный эндокринологический журнал*. 2017. Т. 13, № 8. С. 591 – 595. DOI: 10.22141/2224-0721.13.8.2017.119276. *(Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка).*

4. Діагностика поєднаної хірургічної патології як предиктор рівня симультанних оперативних втручань / С. М. Завгородній, М. А. Кубрак, М. Б. Данилюк та ін. *Вісник проблем біології і медицини*. 2019. Вип. 1, Т. 2. С. 120 - 125. DOI: 10.29254/2077-4214-2019-2-1-150-120-125. *(Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу та його аналіз).*

5. Завгородний С. Н., Кубрак М. А., Данилюк М, Б. Симультаннные оперативные вмешательства у пациентов с тиреоидной патологией. *Новости хирургии*. 2019. № 3, Т. 27. С. 269 - 275. DOI: 10.18484/2305-0047.2019.3.269.

(Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз, написання статті).

6. Визначення показань та протипоказань до симультанних оперативних втручань у пацієнтів з поєднанням ендокринної та іншої хірургічної патології / С. М. Завгородній, М. А. Кубрак, М. Б. Данилюк та ін. *Шпитальна хірургія*. 2019. № 2. С. 74 – 77. DOI 10.11603/2414-4533.2019.2.10265. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, написання статті).

7. Порівняння результатів лікування хворих після симультанних та ізольованих оперативних втручань / С. М. Завгородній, М. А. Кубрак, М. Б. Данилюк та ін. *Вісник проблем біології та медицини*. 2019. Вип. 3 (152). С. 101 – 104. DOI: 10.29254/2077-4214-2019-3-152-101-104. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка, написання статті).

8. Способ симультанной трансабдоминальной видеолапароскопической левосторонней адреналэктомии и холецистэктомии / С. Н. Завгородний, М. А. Кубрак, М. Б. Данилюк и др. *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2018. № 19, Vol 2. P. 20 – 23. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка).

9. Завгородній С. Н., Кубрак М. А. Симультанні оперативні втручання у хворих з ендокринною патологією. *Актуальні питання сучасної медицини та фармації (до 50-річчя заснування ЗДМУ)* – 2018: зб. тез Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів. Запоріжжя: ЗДМУ, 18 – 25 квітня, 2018, С. 53. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка).

10. Кубрак М. А. Алгоритм обстеження пацієнтів з захворюваннями ендокринних органів. *ВІМСО 2018* – 2018: зб. тез Буковинського міжнародного медико-фармацевтичного конгресу студентів та молодих вчених. Чернівці, БДМУ, 4 – 6 квітня, 2018, С. 438. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка).

11. Кубрак М. А. Структура симультанних оперативних втручальств у больних с ендокринною патологією. *Актуальні питання клінічної медицини – 2018*: зб. тез XII Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених. Запоріжжя, ЗМАПО, 26 жовтня, 2018, С 54 – 55. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка).

12. Кубрак М. А. Вибір об'єму оперативного втручання у пацієнтів з поєднаною патологією ендокринних та інших органів. *Досягнення профілактичної медицини як основа збереження здоров'я та благополуччя – 2019*: зб. тез наук.-практ. конф. молодих вчених за участю міжнародних спеціалістів. Харків, ХНМУ, 23 травня, 2019, С 19. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та статистична обробка).

13. Оцінка результатів лікування пацієнтів з ендокринною патологією після симультанних та етапних оперативних втручань / С. М. Завгородній, М. А. Кубрак, А. І. Рілов та ін. *Актуальні питання ендокринології та ендокринної хірургії – 2019*: зб. тез наук.-практ. конф. з міжнародною участю. Київ, 4 – 5 жовтня, 2019, С 86. (Здобувачем проведено збір клінічного матеріалу, його аналіз та написання тез).